

M A G Y A R K U R I R I K

Bécs, Pénteken, Április' 14-dikén, 1826.

Görög Ország.

Régibb, még tavalyi leveleinkben fordult volt elé annak a Parnaszus hegyén találtató barlangnak leírása, melyben Odyszszeus minden hozzátartozókkal együtt lakását vette vala, midőn a főbb Görögök között meghasonlás támodván, másokkal együtt ő is nagy üldöztetéseknek lett volt tárgyává. Ezen barlangban lakott egy darabig a nevére nézve igen esmeretes Trelawney is, az Odyszszeus testvér hugának férje. Ezen barlangról 's az említett nevezetes familiának ott lakásáról egy újabb leírást adott ki a Smyrnai Spektátor Orientál nevű ujság, ő pedig kapta ezen leírást Ferini nevű Bononiai Orvostól és Bakon nevű Májortól, kik a szerentsétlen Trelawneyt ezen barlangban meglátogatták. A leírás így következik: — „

„A Parnaszus barlangja egy olly kősziklában találtató üreg, melly a föld színe felett nyoltzvan lábnyi magasságra lefüggő egyenesség szerént (perpendiculariter) van felemelkedve. A barlangnak vas ajtót tsináltatott Odyszszeus, melyhez két lajtorján hágnak fel. Az alsó, a melly 30 lábnyom magasságú, tsak nem meredékesen áll, és valami gerendához van akasztva, vagy támosztva, mellyet a kősziklának valami hasadékába vertek-bé nagy erővel. E felett áll egy más éppen illy hosszúságú lajtorja, melly a kősziklának valamely kiálló szegletéről, tsutsáról, függle, melyhez támosztva és kaptsolva van. Ezen kiálló szegletről három gráditsfokon

lép fel az ember a vas ajtóhoz, mellyet Odyszszeus a kősziklának egy meredek oldalán építettett kőfalba tsináltatott, úgy, hogy az ajtó előtt 8 lábnyom szélességű üres hely találtatik. Itt emelkednek fel két kitsiny házak, mellyeknek egyike éppen a vas ajtó felett áll két ablakkal, 's azt a barlangba vívő utat fedezi, melly hasonlóképpen a kősziklának de már nem meredek oldalán találtatik. Ezen ház előtt állva, egy Czisternát lát az ember, mellyet a végre építettett Odyszszeus, hogy a víz oda gyűljön össze. Az üres vagy szabad helynek, udvarnak, éppen a végénél találtatik egy más házikó, a melyben Odyszszeus a familiájával lakott. Ezen házról egy tsiga függ le, melynek segedelmével szokták volt a szükséges holmit felvonni.

„A barlang szája, melyhez a vasajtón jut az ember, 15 lábnyom magas, 8 lábnyom széles; a barlang hossza hátra felé 400 lábnyom, belső szélessége 40 lábnyom. Hét magazinumok vagynak benne oldalfélt, egy felől 3, más felől négy, mellyek tsak a kősziklában lévő természeti nyilások; előlről deszkából készült oldalak van. Munitzió; puskapor, rozs (gabona), köles, árpa, kukuritza, riskása, olaj 's több házi szükséges holmik tartanak benne. A kised üres helyen, udvaron, melynek kis Glaszi nevezet adtak, 4 ágyuk állanak, elszedve lévő, de egyéb eránt kész tajgákkal.

„A barlangból kilépven jobbra látja az ember azon Grottát, melyben Tre-

lawney a feleségével lakott. A Cister-nába a barlang boltozatjáról gyűl a víz, melly szüntelenül tsepeg. Naponként 120 font víz gyűl össze benne.

„Melly szomorú kimenetele volt az itt lakott familiának, már tudjuk a tavalyi ujságlevelekből. Maga Odyszeus a részrehajlások áldozatjává lett. Sokak, annak idejében, Gurát tartottak, gyalázatos halála okának. Hanem már ő nintsen többé; Trelawrey felől is sokáig olly hír szárnyalt, hogy sebeiben meghalt volna: de ez nem valóságosult meg. Sebei meggyógyultak 's maga életben maradt. Az ő szerentsétlenségének valóságos históriája ez:

„Egy Anglust, ki már rég-olta Görög országban lakott Vaszili nevezet alatt, az Országlószéknek valamely tagja, pénzel megvesztegetvén, 2000 Tallérok-ból álló ígéret által arra vett, hogy ölje meg Trelawneyt, 's a barlangot az után jáczodja az Országlószék' kezire (Már ekkor nem élt Odyszeus). Ezen Vaszili az alkú után tüstént ígéretének végrehajtásához fogott; egy Joanni nevű hasonlóképpen Anglus ifjú Kapitánnyal meg-egyezett, 's ketten, mint barátok, Trelawneyt meglátogatták 's időtöltésből velle együtt, pistolyokból célra lövöldöztek: hanem mikor egyszer a lövés Trelawneyre következett, a két gonoszok, kik a háta megett állottak, pistolyaikat Trelawneynek fordították, 's egyszerre rá lőttek, 's az egyik a fején másik a karján ejtett sebet. Ezt látván a Kapitány Joanni Komáromi nevű szolgája, pus-kát kapot, 's urát tüstént agyon lőtte: Vaszili pedig azon iparkodott, hogy életét megmenthesse, mellyet úgy vitt véghez, hogy a vas-ajtó felett lévő háznak ablakából, gondolhatóképpen kötél segedel-mével, lebotsátkozott. Trelawney pedig idővel kigyógyult sebeiből.

„Mikor a feljebb nevezett Bolognai Orvos Doktor és Májor a barlangot meglátogatták, ezen 12 személyek laktak benne: — Az Odyszeus anyja, felesége, és 14 hónapos fiatskája; Trelawney, az ő felesége 's egy Páduali születésű szolgája; egy Albaniai Török, ki, mint a barlang' Gondviselője, úgy szolgált a familiának; egy Komáromi nevű Magyar a Joanni szolgája, a ki őtet a feljebb említett okon agyon lőtte; Odyszeusnak egy Unoka ötse, feleségestül; egy idős Papi-személy, 's Odyszeusnak egy Pano nevű testvér ötse, éppen az, a ki Trelawneyt, mikor a Parnaszszusi barlangot és Görög országot a végre oda hagyta, hogy Európának más részébe keressen menedék helyet, Kalamatáig elkísérte.

„Trelawney akkor vette magát a Parnaszszusról való eltávozásra, mikor már az Odyszeus szerentsétlensége felől telyesen tudósittatva volt. Kalamatából elébb Smyrnába vette útját, a-hol három napokat töltött.

„Az Odyszeus familiája pedig, melly még ekkor a barlangban maradt vala, magát Trelawneytől egészen elválosztatva lenni szemlélvén, az Odyszeus' ellenségével, Generális Gurával, a ki ezen barlangot minden mesterséggel a maga kezére keríteni iparkodott, alkudozásra lépett, melynek a volt következése, hogy Gura a barlangot öt katonák által elfoglaltatta, az Odyszeus' familiájának pedig megígérte, hogy azt mindenestül fogva egy Görög szigetre bántódás nélkül által szállittatja.

Francia Ország.

Generál-Lieutenánt Bordesouille Frantzia Pair, meghivattatott a Pairek kamarája által, hogy az Ouvrard ellen indított perre nézve Mártz. 27-dikén a

Pairek' Biztossága előtt jelenjen-meg. Ő valószínűséggel meg is jelent ezen Biztosság előtt, 's holmi kérdésekre nézve, mellyeket elibe terjesztett a' Biztosság, felvilágosító magyarázatokat tett. Hasonlóképpen meg volt hívattatva ugyan ezen Biztosság elibe, az a' Gróf Guilleminot is, a' ki egy idő-óta Konstánczinápolyi Frantzia Nagy Követ lévén, onnét nem régen engedelemmel Párisba vissza érkezett, hogy ő is felvilágosító nyilatkozatokat tegyen ezen per'dolgában, melynek egy pár szóval abban áll a' minémüsége, hogy *Ouvrad* a' Frantzia ármádának Spanyol Országba lett bemenetelekor 's a' taborozás' folyta alatt ezen ármádának legfőbb *Liferánsa* volt, 's most azzal vádoltatik, hogy akkor nem egyesen úton járt volna, 's már most nagy summákról nem tudna számot adni. Annakpedig, hogy az ő pere a' Pair-kamara' elibe ment, az az oka, hogy *Ouvrard* Pair-Generálisokat is belé szőtt-font a' maga peribe, kiknek felvilágosító magyarázatjaiktól, mellyet most a' Pair-biztosság előtt tenni fognak, nagyon sok függ. — Gróf Guilleminot Április 3-dikára hívattatott-meg, hogy ugyan ezen Biztosság előtt jelenjen-meg. A' Biztosság' tagjai: Frantzia ország Cancellarius, Marquis Pastoret és Gróf Portalis Pairek.

Párisban (valamint szintén Londonban is) holt híre kezdett szárnyalni Bolívarnak.

Orosz Birodalom.

A' *Karlsruhei Ujság* ezt írja Apr. 6-dikán: — „Kapitány Rottberg mult éjjel Taganrogból ide megérkezvén, azt az örvendetes tudósítást hozta a' Nagy Hercegi Udvarhoz, hogy az *Ersébeth Császárné* egészsége olly módon helyre állott,

hogy betses életének megmaradása eránt, továbbá semmi nyughatatlankodást nem okoz. Mikor a' Kapitány úr útnak indult, még Taganrogban volt Császárné ő Felsége: hanem Mártz. végén Kalugába szándékozott útját venni, Moskua mellé.

(A' 29-dik számú M. Kurírban lap. 228. első has. alólról 9-dik sorban 1826-tot kell olvasni, 1816 helyett.)

B é c s.

A' pénzfolyamat Aprilis' 13-dikán; közép árr:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji	90 4/5
Az 1820-béli sorsosok,	133 3/4
Az 1821-béli hasonlók,	115 1/2
Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 46 1/8 forinton keltek, mind C. ben.	
A' Bankó Aktziák keltek 1094 2/5 forint. Conv. Pénzben.	

Magyar Ország.

Ezeket alább neveződő Tudós Hazánk fija közölte a' M. Kurírral:

B E S Z É D,

mellyel Tek. Szepes Vármegye' lelkes Követsége, Mélt. Székhelyi *Majláth György* Urat, a' Törvénytételekben a' Királyi Jelenlét' Személyesét, ezen új, igen díszes Hivatalra lett emeltetése miatt, e'f. eszt. Februárius' 27-dikén, nemzeti-képpen idvezlette:

„Méltóságos Úr, a' Király' Személyes Jelenlétének Törvénybeli Helytartója! Szepes Vármegyébe, melynek tagjai vagyunk,

érkezvén azon kellemetes hír, hogy Méltóságodat Uralkodó Fejedelmünk és Atyánk a' Maga Személyes Jelenlétének Törvényszékbeli Helytartójává tenni méltóztatott; azon Nemes Vármegye' Karjai és Rendei el nem múlathatták általunk kijelenteni azon belső érzéseiket, melyeket e' jeles, és igen örvendetes történet szült szíveikben.“

„Kétségkívül, valamint más Polgártársaink, úgy mi Szepesiek is, tetemes kárt vallottunk a' Boldogult Szőgyény Zsigmond Úrnak e' világból lett kiköltözésével. Mert ő benne olyan férjfiat veszítettünk-el, ki a' közjó' eszközésében és gyarapításában legfőbb örömét, gyönyörűségét és dicsőségét helyhette. 'S épen akkor lett áldozatja a' váratlan halálnak, a' Fejedelméhez és Hazájához egyeránt hív férjfiú, midőn e' mostani Országgyűlés' alkalmatosságával, a' Király' és Nemzet' javának és boldogságának előmozdításában nyugodni-nem-tudó törekedéssel egyformán fáradozék.“

„Ez a' magyar szíveket mélyen érdeklő seb igen érzékeny volt Hazánkra nézve, és sokkal érezhetőbb volt volna, ha ő Császári és Királyi Felsége, Kegyelmes Urunk kárvallásunkat kipótolni nem méltóztatott volna Méltóságod' drága Személyében: kit a' gondos nevelés, buzgó 's fáradhatatlan igyekezet, és a' mennyei Gondviselés ritka szép ajándékokkal teljes mértékben felruházott és ékesített.“

„Elhallgatván régi gyökeres nemzetiségét, és számtalan ditső Elejét; Méltóságod olyan Atyától vette származását, ki munkás életére, elterjedt tudományára, mélyen-beható elméjére, és mind Keresztyéni, mind Polgári erköltseire nézve, díszte volt Nemzetünknek; és a' kiről méltán 's igazán lehet mondani, hogy nem magának, hanem csupán jó Fejedelmének és édes Hazájá-

nak szentelte életét: 's éppen ezért holtá után is élni fog mindenkor a' Magyarok' szívében, és a' késő maradék' emlékeztében. — Illyen származás, mekkora dicsőség! De Méltóságod meg levén arról győződve, hogy alacsonyság és szégyen csupán jeles származással, és nagy Ősök' tetteikkel és érdemeikkel kérkedni, hanem nyomdokaikat nem követjük; korán kezdde Magának személyes érdemeket gyűjteni.“

„Igaz érdemnek jutalom a' gyümölcse. — Látván Felséges Urunk, hogy Méltóságodnak minden lépéseit, eddig viselt többféle Hivatalaiban, az igazság, hűség, bölcsesség, és közjóra hajló szeretet igazgatta; nem késedelmeskedék Ő Felsége Méltóságodat a' mostani fényes új Hivatalra emelni. Terhes ugyan ezen Hivatal magában, de a' nagy elme, milyen a' Méltóságodé, semmi terheket nem érez és nem ismér; és bátor 's állhatatos szíve minden akadályokon győzedelmet vesz.“

„Ezen dicsőséges felemeltetésén midőn örvendenek Országunk' minden tagjai, fogadja-el Méltóságod Szepes Vármegyének is általunk kinyilatkoztatott örvendetes érzéseit; a' melly Nemes Megye velünk együtt, mély tisztelettel ajánlja magát Méltóságodnak szíves akaratjába, és kegyelmébe.“

Örömmel telik-el lelkem, (így szoll a' tisztelt Tudósító Úr), hogy e' nevezetes idvezlés' hirdetője lehetek. Ugyan-is köz tiszteletünk' és hív szeretetünk' tárgyai, mind az idvezlett szép- és nagylelkű Férjfiú, ki ről méltán elmondhatni Neposz' eme' szavait „et antiquitate generis, et gloria majorum, et sua modestia maxime floret“ mind az idvezlő Nemes Vármegye, melly a' nemzeti dísz eránt lángolva, édes anyai keblében, Lőcsén, egy Magyar Színjatszó Társaságot ápolnak; és a' melynek Előkelőji fő dicsőségeknek tartják, előmozdí-

tani hazai nyelvünket. Jelesen, Mélt. Gróf Keresztszegi Csáky Károly Úr változhatlanul meghatározta, jószágaiba tisztnek senkit, magyarul-nem-tudót, be nem venni, és ez állhatatos feltételének már jelét is adta. Tek. Filiczi Almási Lajos Úr, Al-Ispán, Országgyűlési Első Követ, és az előbb-tisztelt Küldöttség' érdemes Tagja pedig, különös gyönyörűségét leli a' magyarul-beszéllésben és levelezésben, és azon órájiban, mellyeket a' magyar nyelv' terjeszthetésére szentelhet. Melly hazafiságának magam, a' múlt September olta, közellévő szerencsés tanuja vagyok. — Mennyei áldás ezen dicső Vármegyére és dicső Férjfiaira, és mennyei áldás a' fennmagasztalt Küldöttség' nagyérdemű Szóllnokjára (Orator), Mélt. Bélik Jósef Úrra, a' Szepesi Püspökre, kik magos példájikkal Vármegyékben a' nemzetesedést derekason gyarapítják!!

Posony, Ápr. 11-kén

1826.

Szívéből óhajtja

Ponori Thewrewk Jósef.

Folyó Ápr. 8-dikán a' 86-dik 10-dikén a' 87-dik ülését tartotta a' Posonyba össze sereglett Országos Gyűlés.

A' Nagy Szombath felé lévő línéán kívül szép lófuttatás ment véghez e' h. 9-dikén, melly, minden e'-félékben gyönyörközőket tökéletesen kielégített. Egy Anglus kerek mértföldet tett a' futtatás' helye. Ezen pályának útján a' Magyar paripák egy olly Anglus paripával vetélkedtek a' győzedelenre kitett jutalom felett, melly ott már kétszer nyerte-el a' kitett jutalmat az Ura' számára. Ötödfél — 5 minutumok teltek a' futtatásban. A' futtatásnak, melly egyéb eránt sokaknak szép időtöltésre szolgált alkalmatosságul, mind e'-mellett is az a' kedvetlen kimenetele lett, hogy (kétségkívül a' futtatást kormányozó) Lovászmes-

ter a' lórol levetődvén, semmi segedelenmel életben meg nem tartathatott.

Azon Ujságlevelek, mellyekből mind ezeket vettük, valamint mi közelébbi leve-lünkben írtuk, hasonlóképpen jelentik, hogy több árkusokat kellene betölteniek, ha mind ki akarnák nyomtattatni azon örvendező innepléseket, mellyek által va-lamint az Ő Felsege belső tartományainak lakosai, ugy a' külső Európai Státusok is azon örvendező érzéseiket kinyilatkoztat-ták, mellyeket az ő szíveikben a' Fe-rencez Császár' meggyógyulása felger-jesztett.

Szegedről Mártz. 22-dikén. Midőn az Ország' Rendei Posonyban a' Nemzeti nyelvnek tökéletesítéséről, és elterjesztéséről buzgón tanátskoznak, nem lehet hazafiúi érzés nélkül látni az olly nevezetes példát, melly a' Nemzet óhajtásait mártel-lyesíti. Illy örvendeztető munka volt nálunk a' fél-esztendei megvizsgáltatások' alkalmaz-tosságával, midőn a' Természet-Tudomány-ból Magyar nyelven tartandó vizsgáltatás-ra, és tudós állításoknak védelmezésére egybe gyűlvén sok érdemes Uri Vendé-gek, magok a' Szülők, és az egész ifjuság gyönyörködéssel hallották ezen derék ifjak-nak Magyar feleleteiket; és még nagyobb örömmel látták a' Tudomány megfejtésére a' külömbkülömbféle eszközök által végbe vitt gyakorlásaikat; úgy, hogy mind az elmél-kező, mind a' gyakorló része a' Tудо-mánynak a' köz megfoghatásra igen szé-pen előterjesztve lévén, a' természeti tes-teknek különös tulajdonosságait gyönyör-ködve tsudálták. Eltelvén mindnyájan nem-zeti örömmel, azon óhajtásra fakadtak: hogy vajha az illy tudományos ismeretek más tárgyakból is anyai nyelven közöltet-nének, 's így a' Nemzet között jobban el-terjednének! De egyszer'smind tiszteletre,

és háladásra fakadtak azon érdemes Férjfiú eránt, a' ki az ilyen nemzeti gyakorlat régebben szokásba vette. Ez Nagy Tiszteletű Tudós Letavay Sándor, a' Philosophiának Doctora az Ájtatos Oskolák Szerzetes Papja, a' ki ezen hazafiúi buzgósága által, mint a' Szegedi Fő Oskolában buzgó Tanító, mind az ifjúságnak, mind a' Szülőknek, sőt az egész Magyar Nemzetnek háladatosságát is megérdemli.

Illy jeles és ditséretes példát mutatott Oszlán Mezővárosának, Nemes Bars Vármegyében, érdemes Plébánusa, Nagy Tiszteletű Sz. Iványi Szentiványi Imre, Besztercze Megyei Pap, a' ki Tót hallgatóinak figyelmét arra vezérlette, hogy gyermekeiknek a' szebb nevelésre, és jövődöbeli előmenetekre az által nyissanak utat, hogy őket a' nemzeti nyelvnek megtanulására serkenttsék. Az érdemes lelki Pásztor a' gyermekeket is ártatlan kedvezésekkel a' nyelv megtanulására édesgette, és annyira felbuzdította, hogy azok egymással vetélkedve iparkodnak a' nyelvet megtanulni, és ditsőségnek tartják, mennél több Magyar szókat, és kifejezéseket tudni. Így kevés idő alatt ezen városnak lakosi minden erőltetés nélkül magyarul fogják az Istent ditsérni, kik a' Tsehek kóborlásaitól fogva a' Tót nyelvénél egyebet nem tudtak.

Egerből ezt írják: Városunkban Húsvét Vasárnapja, azon különös tekintetből is az örömnök, és vígasságnak napja vala, hogy Fő Tisztelendő Tóth Imre Úr, Eger váráról neveztetett Sz. Péter' Prépostja, az Egri Fő Káptalannak Custossa, és Kanonokja, a' múlt hónap 25-kén, az az: Gyümölts óltó Boldog Asszony napján Áldozó Pappá lett felszentelésének ötvenedik esztendejét bétöltvén, fényes egyházi szolgálattal, melly azon Fő Káptalannak érdemes tagjaiból, és az ott

lévő Érseki Iskoláknak Tanítóiból állott, kívánt erőben, 's egészségben mutatta bé a' Meny 's Föld Urának, áldozatjának másodszeri zsengejét. Melly alkalmatossággal annál közönségesebb, 's szembetünőbb volt a' vidámság, és az Égbe eresztett háladásnak kiömlése, mennél gyökeresebb, mind azokban, kik őtet közelebből ismerik, az a' meggyőződés: hogy ő a' Tudósoknak, és Tudományoknak különös pártfogójok, szegényebb sorsú Pap társainak bőkezű felsegítőjök, és más szegényeknek valóságos Atyjok légyen. Terjessze a' kegyes Ég még számos esztendőkre betses életét, úgymint annyifelé kiáradó áldásoknak kút fejét! !

A' Boros Gazdákhöz intézet Jovallat.

Közönséges, és gyakran igen gyászos tapasztalás tanítja: hogy a' Bor termő helyeken az Új-Mustnak forrásakor, eléggé nem ügyelő vigyázatlanok, sokszor lesznek halál áldozattjai. Ezen szomorú eset a' két Nemes Magyar Hazával is közös lévén, Hazafi kötelességnek esmérem Németbül Magyarra fordítva közleni, azon tapasztaláson, és sükeres próbán alaposodott Jovallatot, mellyet ezen veszedelem el távoztatására nézve, a' Gazdasági ki míveltség buzgó elő-mozdítása, és általjában az Emberiség java eszközlése tekintetiből nagyon érdemesedett Nemes Heint' Ferencz Úr, Austriába több Uradalm'k Birtokossa közelébről újabban közre bortsátott. Következendők az érdemes tudós Úrnak önnön szavai meg Magyar'sítva:

„Meggondolása annak, hogy a' Must forrásakor Esztendőnként újabban elő kerülő veszedelem, a' Szőlő-mív'ből élő számos embereknek fenyegeti életüket, ösztönözött engemet, hogy hosszassabb idő alatt ezen veszedelmes állapotnak elenyésztetésire szolgáló Szer'eránt puhatalodjak; valamiket e' tekintetben hallottam, vagy ol-

vastam megpróbáltam, de mind azokat a már jelen lévő veszedelem idején fogamat nélkül valóknak találtam, végre tsak ugyan úgy gondolom, hogy azon szerentsés tapasztalás meg jutalmaztatja fáradozásimat, mely szerint ki tanultam, mikép' lehessen a' Szén-Savany levegőt a' Pintzékéből egészen ki űzni, és a' hol nagyon egybe csoportozott, azt a' lehetőségig árthatatlanná tenni. Siettem az Emberiség javára ezen feltalálásomat a' 30-dik Novemb. 1-ső 2-dik 3-dik és 4-dik Decemb. 1824-ki Bécsi Német Ujságnak 275, és 279-dik számjaiban, azután az 1825-dik Esztendőben egy különös Nyomtatványban, melly Wallishausernél jelent meg, közönségessé tenni, és abból nagy számú példányokat ingyen ki osztani.

Úgy tapasztalom mindazonáltal, hogy fel szollásom sokaknál vagy füstbe vagy éppen feledékenységbe ment, melyre nézve a' közelebrül esett szomorú esetek méltán gerjesztenek újabb ösztönt azon módok ki találására mellyekkel egy oly veszedelmet foganatosan meg lehessen előzni, a' mit a' Boros gazdák egészen el nem kerülhetnek. Erre nézve a' czéllal megegyezőnek találtam, ez iránti ön tapasztalásomat a' Bécsi Német Ujság által nagyobbban el terjeszteni. A' Szén-Savany levegőnek egészen elenyésztetése igen tsekély költségű Szeret kíván, melynek egybe szerkesztetése módját az 1824-dik Eszt. Bécsi Ujságnak fent meg jegyzett lapjain, és az említett Nyomtatványomban leírtam, melyre nézve azokra tészem útasításomat, mivel mindazonáltal a' Köz-rendű ember még sokáig fog megavult szokása mellett maradni, míg a' jobbat maga körülete körül végre hajtatni látni fogja, tehát illő ötet haladék nélkül meg tanítani, hogy kellessen magát azon veszedelem ellen védelmezni, melly ötet önnön Pintzékében egészségire, sőt életére nézve is fenyegeti.

Azon közben, midőn a' Must a' Pinczében forr, 1-ször nem kell senkinek égő gyertya nélkül be menni, mely ha hirtelen el alszik, azonnal sietve vissza kell onnan térni, mivel mentül hamarább alszik-ki a' gyertya, annál hirtelenebben enyészik el azoknak élet-világa is, kik azontul tsak kevés perczentésig is mérészenek a' Pinczében mulatni. 2-szor Azonnal hogy a' Must gőz kezdi a' Tüdőt szorongatni, tsupán a' leg gyorsabb eltávozás tarthatja meg az ember életét, mint-hogy kevés pillantat mulva a' szabad lélegzés, és ezzel az erekbena' vér folyamotja fenn akadván eszén kívül földhöz verődik az ember, mikor is a' halál annyival bizonyossabban éri, mivel a' föld színén a' Szén-Savany levegőnek fojtó ereje legnagyobb sűrűségben van egybe gyűlve. 3-szor Ilyetén Pinczéből kétségkívül szántszándékosan egy eszes ember se fogja, menekedhetésire a' földön való kitsúszást választani, mert az élet meg tartásának ösztöne kit-kit a' serény futásra fog késztetni. A' Szén-Savany levegő valóságos minéműségétől okoztatott veszedelem a' földön mindenkor nagyobb, mint annak színe felett. Ezen Gas, Gőz-Nem tulajdonképpen nehezebb a' közönséges Athmosphaerai Levegőnél, és innen következik, hogy az a' földre le felé siet, onnan mindég magasabbra emelkedik, és így erőt vészen a' közönséges éltető Levegőn, innen vagyon, hogy az, a' Pinczében égő gyertyát ki oltja, noha az, ha feljebb emeltetve tartatik égve marad, erre nézve a' Pinczékre ügyelők hirtelenséggel a' Hordókra igyekszenek kapaszkodni, a' honnan még vagyon módjok vizsgálódní, midőn alól lélegzetek már kezdődött tikkadni. 4-szer Én az égetett oltatlan Meszet (calx viva) mint foganatosan szolgáló Szeret találtam sükeresnek a' végre: hogy a' Szén-Savany Levegőnek veszedelmességét leg rövidebb idő alatt el-

lehesse enyészteni. Midőn az én Nexingi Pinczéimben a' Szén-Savany Levegő annyira erőre kapott, hogy az azonnal minden gyertyát ki oltott, és senki beljebb nem hathatott, ekkor a' szelelő csők, és a' Pincze ajtók ki nyittattak, edényekbe fris víz hoztatván, az a' Must-gőz közepette földre tétetett, beléje az oltatlan mész darabonként hányatott, úgy mindazonáltal hogy eleintén a' Víz, a' meszet el nem lepte, és ekkor ruddal gyorsan egybe kevertetett, még a' Mész tökéletes forrásra jutott. A' mennyire engedte a' Lélegzés, a' Víz edény mindég beljebb tolatott a' Pinczébe, és ekkor fris Mész és Vízszaporított az, hogy a' Mész buzzogó forradása fent tartassék. A' Mész-gőze a' mint láthatólag, és elevenséggel emelkedett felfelé, és kereste a' szabad levegőt, egyszersmint a' Must gőzet is takarította magával. Egy 87 láb hosszúságú, 21 láb szélességű és 13 láb magosságú Pinczéhez elegendő volt mindenkor $1/4$ — $2/4$ vékányi Oltatlan Mész a' Must gőzét annyira ki tisztítani, hogy Benne minden alkalmatlan érzés nélkül tartózkodni lehessen, egy óra eltelével pedig a' Mész-gőzét is alig lehetett többé érezni. Mihelyt a' gyertya égve maradt azonnal meg szűnt a' Mész oltatás is, az Ajtók, és Szelelő Csők mindazonáltal nyitva hagyattak, a' meddig a' Mész szag is egészen ki enyészett.

Gyakrabban meg újított próbáknak, mindenkor egyformán maradt foganaságok, melynek okát következőt hiszek lenni: a' midőn az oltatlan Mész forrásra éled, akkor az a' Vízszel, és a' Szén-Savanyal egygyesül, egyszersmint pedig a' Melegség erő része is kifejtődik, ez által hat minden Testeket, valamint a' Szén-Savany Levegőt is szét feszíti, voltaképp könnyebbeké változtatja azokat, meg gyen-

gíti az egybe szerkesztetések erejét annyira, hogy már erre nézve is fel felé emelkedik az; és a' szabad Levegőt keresi, az ez által okoztatott mozgás az Athmosphaerai Levegőt közelítetteti, melynek húzamosága, és változandósága következik, a' mit a' felfelé siető Mész gőz erányából észre lehet venni, melly szemlátomást valólag sükeressen hozza a' Pinczébe az általa ki takarított Szén-Savany gőz helyébe a' frisset. E' szerint egyszeribe több egygyesült Erők foganasosan munkálódnak, melyeket a' Mész szerkesztet egybe, másként nem lehetne lehetséges, hogy illy kevés mértékű Mész olly véghetetlen mennyiségű, sűrűn egybe álló Szén-Savany levegőt rövid idő alatt egészen el enyésztesse.

Nem tapasztaltam: hogy a' Mész gőzétül, a' forrásban lévő Must, vagy az azonkívül is jól be aknázott Ó Boroklegkissebb ártalmot is szenvedtek volna.

Midőn tehát minden szüretezésre eleve jó száraz helyen egy jól be fedett, és felülről is be mázolt Edénybe elegendő mennyiségű Oltatlan Mész készen tartatik, a' Boros gazdák ez által olly hathatós szerhez jutnak, melynek erejénél fogva a' Pinczéikből minden veszedelmet jó ideibe kiűzván, abban szabados lélegzés mellett szükséges munkáikat bátran folytathatják.

A' Pinczében e' szerint megoltatott Meszet, éppen úgy lehet mint minden máskép oltattatottat használni. Az előre vigyázásnak ezen bizonyossan hathatós Szerre tehát nem kerül semmiben is, és erre nézve is érdemes arra, hogy azok a' kiket illet, és módjok, alkalmatosságok van hozzá, Ember társaiknak javára tégyenek vele újabb tapasztalásokat, bővebb próbákat, és jobbításokat. — Nemes Heintl Ferencz. — Közli Bécsben. Cs.